

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. I. Galliæ universæ divisio. ubi ostenditur, quæ Belgicæ Galliæ nationes Germanici fuerint generis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

GERMANIAE ANTIQUAE

LIBER SECUNDUS;

Quo GERMANIA CISRHENANA describitur.

CAPUT PRIMUM.

Gallia universæ diviso. ubi ostenditur, quæ Belgica Gallia nationes Germanici fuerint generis.

ACTENUS in commune de omnium Germanorum origine, ac moribus, item de universæ terræ Germaniæ situ ac finibus dictum est. Nunc singularum nationum sedes migrationesque varias expediam. Quum verò Germania fuerit gemina, altera TRANSRHENANA, altera CISRHENANA, in Gallico solo sita; hanc primo loco explicabo: quia prima Romanorum armis præfidiisque cognita, & provincia eorum facta; eaque ratione ipsis propior. Hoc autem quò commodius & magis ritè fiat; ipsius universæ Galliæ terminos divisionemque antè indicabo: quò pateat, quam ejus partem Germani, Rhenum olim transgressi, incoluerint.

Gallia igitur omnis antiquitus includebatur Rheno flumine, oceano Britannico & Gallico, Pyrenæis jugis, mari interno, & Alpibus. At postquam Gallorum pars, Alpeis transgressi, Italiæ etiam solum obsederunt; terminus ab hoc latere Galliæ factus est Apenninus mons & Aesis amnis, ad Anconam usque, superi maris urbem. Totum autem hoc terrarum spatium bifariam Romanis divisum fuit, primùm in duas partes: quarum altera, *Gallia Citerior*, sive *Cisalpina*; altera *Uterior*, seu *Transalpina*. rursus idem spatium tribus distinctum fuit partibus: quarum una, in Italiâ, *Togata Gallia* dicta; quæ eadem *Citerior*, seu *Cisalpina*, & *Gallia Italica*: altera ultra Alpeis, *Braccata*, quæ eadem *Norbonensis provincia*: tertia *Comata*. quæ & ipsa, in treis rursus partibus Cæsari, Melæ, Plinio, Ptolemæo, & aliis auctoribus divisa. Plinius lib. IV, cap. XVII, *Gallia omnis*, inquit, *Comata uno nomine adpellata, in tria populorum genera dividitur, omnibus maxime distincta*. Cæsar in exordio commentarii primi de bello Gallico, *Gallia*, inquit, *est omnis divisa in partibus tres: quarum unam incolunt Belgæ, aliam Aquitani; tertiam, qui ipsorum lingua Celta, nostrâ Galli adpellantur. & mox: Gallos ab Aquitanis Garumna flumen, à Belgis Matrona & Sequana dividit. & paullo post; Eorum una pars, quam Gallos obtinere diximus, initium capit à flumine Rhodano; contineturque Garumnâ flumine, oceano, finibus Belgarum: attingit etiam, à Sequanis & Helvetiis, flumen Rhenum: vergit ad septentriones. Belgæ ab extremis Galliæ finibus oriuntur; pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni; spectant in septentriones & orientem solem. Aquitania à Garumnâ flumine ad Pyrenæos montes, & eam partem oceani, quæ ad Hispaniam pertinet, spectat in occasum solis, & septentriones. Harum unam BELGICAM in præsens tractare animus est: quin hanc etiam ex parte solummodò, quatenus à Germanicis, jam inde à Cæsaris ævo, habitata fuit gentibus. Sed notandum, Plinium, prædicto in loco, paullo aliter distingvere limiteis; idque bifariam, primùm, *A Scalde*, inquit, *ad Sequanam Belgica; ab eo ad Garumnâ, Celtica, eademque Lugdunensis; inde ad Pyrenæi montis excursum Aquitania*. deinde, in eodem capite, non Scaldem, sed Rhenum Belgicæ finem constituit, sequenti autem in capite, Lugdunensem inter Sequanam ac Ligerim protendit. & cap. XIX, Aquitaniam inter Ligerim & Pyrenæum montem. Ratio variationis hæc fuisse videtur: quia duplicem diverſi temporis Galliæ divisionem ostendere voluit, veterem ac novam. quas tamen confundit. Vetus erat Iulii Cæsaris; quam suprà ex ipsius commentariis cognovimus: nova posteriorum imperatorum, ex quâ Belgica Rheno includebatur & Sequanâ: Lugdunensis (nam Celticæ nomen jam tum in desuetudinem abierrat) Sequanâ & Ligeri: Aquitanica Ligeri ac Pyrenæis jugis. In Belgicâ numerat Plinius *Sequanos* quoque, & *Helvetios*, & *Rauracos*. Cæsar verò in antiquâ Celticâ disertis collocat verbis *Sequanos*, atque *Helvetios* in quâ & *Rauracos* censendos,*

dubium fieri haud potest, quando mediū inter illos incoluere. Cum Cæsare sensisse videtur Taciti sæculum: Tacitus quidē in annalium primo, *sed Germanicus, inquit, quanto spei propior, tanto impensius pro Tiberio niti. Sequanos proximos, & Belgarum civitates in verba ejus adigit.* Vbi disertè Sequanos à Belgis, per copulativam particulam, & diverfos facit. Sic annal. III, ubi Galliæ rebellionem cœptaverant; *Componunt, inquit, Florus Belgas, Sacrovir propiores Gallos concire.* & postea: *Florus incertis latebris victores frustratus, postremò visis militibus, qui effugia insederant, suâ manu cecidit. isque Treverici tumultus finis:* & item Belgici omnis, cujus dux Florus. Sequitur: *Apud Aeduos major moles exorta.* & infra: *Silius cum legionibus duobus incedens, promissâ auxiliari manu, vastat Sequanorum pagos, qui finium extremi, & Aeduus contermini, sociique in armis erant.* Extremi scilicet erant finium Celticæ; 10 à quibus jam Belgicæ initium. *Leucos etiam, atque Lingonas in Belgicâ recensent Plinius ac Ptolemæus.* at Cæsar, belli Gallici comment. II, *Rhemos tradit proximos Gallia Celticæ ex Belgis.* quâ re illos ab Belgicâ apertè excludit. Adde, quod xv circiter diebus ad fines Belgarum ex Sequanis pervenerit. Cæsaris igitur Tacitique amplectens ego auctoritatem, Belgicæ limiteis statuo ab ortu solis, parteque septentrionis, Rhenum flumen; ab reliquo septentrionis oceanum; ab occasu Sequanam & Matronam amneis; ab austro, Sequanorum, Leucorum, Lingonumque finis. Regiones nunc hoc terrarum spatio comprehenduntur, à Sequanis, Rhenoque amne, Elsiatia inferior, Lotharingia, Austrasia, quæ vulgò *Vvesse-reich*, Trevericus episcopatus, Lucelburgiensis Limburgiensisque ducatus, Leodiacensis episcopatus, Colonienisique episcopatus pars altera, Iuliacensis ducatus, Geldricæque ducatus dimidia pars. ab Oceano, Hollandiæ pars austrina, Selandia, Brabantia, Flandria, Bononienis comitatus, Normanniæ pars tertia, à Sequanâ, Franciæ (quæ vulgò *Isle de France*) major pars, atque Campaniæ ferè dimidium. intus Picardia, Veromandui, Artesia, Hænonia, Namurcensis comitatus, ducatusque Bulloniensis. Populi antiquitus, Cæsaris ævo, fuere, *Rhemi, Mediomatrici, Nemetes, Triboci, Vangiones, Treviri, Eburones, Condrusi, Segni, Carasi, Pamani, Menapii, Batavi, Atuatici, Nervii, Centrones, Grudii, Levaci, Pleumosi, Gorduni, Morini, Atrebatas, Veromandui, Sueffiones, Ambiani, Bellovaci, Fellocassi, & Calesi.* His, post Cæsaris ætatem, nova nomina accesserunt, quæ passim apud auctores; *Vbii, Sigambri, Sunici, Gugerni, Tungri, Taxandri, Bethasii, Sveconi, Oromansaci, Brianni, Silvanectes.* Cæsar belli Gallici commentario II, *Quum, inquit, ab Rhemis quereretur, quæ civitates, quantæque in armis essent, & quid in bello possent, sic reperiebat: Plerosque Belgas esse ortos à Germanis; Rhenumq, annem antiquitus transductos, propter loci fertilitatem ibi consedisse, Gallosque, qui ea loca incolerent, expulisse.* Germanici generis fuere (quod post in singulis probabitur) *Triboci, Nemetes, Vangiones, Treviri, Eburones, Condrusi, Segni, Carasi, Pamani, Menapii, Batavi, Atuatici, Nervii, Centrones, Grudii, Levaci, Pleumosi, Gorduni;* & quorum nomina postmodum accesserunt, *Vbii, Sigambri, Sunici, Gugerni, Tungri, Taxandri, Bethasii.* Horum igitur omnium descriptionem præsentī opere molior. Sed antequam singulorum explicationes adgrediar, pauca quædam de ipso BELGICÆ vocabulo præmittenda judico. hoc verò quò commodius fiat, indicandus primùm ac refellendus est vulgatus, pervagatus, ac nimium inveteratus multorum error, qui BELGII vocabulum, quod bis terve in commentariis Cæsaris de bello Gallico legitur, pro universæ Belgicæ nomine accipiunt, idemque cum hoc esse existimant. 40

C A P. II.

BELGIUM non fuisse Belgicam; sed hujus exiguam partem.

BELGII igitur vocabulum, cujus bis terve apud Cæsarem fit mentio, plerique nostri sæculi scriptores, ingenti errore, pro universæ Belgicæ nomine accipiunt. Cæsaris verba, quæ lumen huic rei, passim in commentariis de bello Gallico sparsa, adferre, caliginemque erroris discutere possunt, penitiùs inspicere curæ sit pretium. Comment. V, postquam ex Britannia revertisset Cæsar, *Subductis, inquit, navibus, concilioque Gallorum Samarobrigæ peracto, quòd eo anno frumentum in Gallia propter siccitates angustius provenerat; coactus est aliter, ac superioribus annis, exercitum in hibernis collocare; legionesque in plureis civitates distribuere. ex quibus unam, in Morinos ducendam, C. Fabio legato dedit; alteram, in Nervios, Q. Ciceroni; tertiam, in Effuos, L. Roscio; quartam in Rhemis cum T. Labieno in consinio Trevirorum hiemare jussit. treis in Belgio collocavit. his M. Crassum questorem, & L. Munatium Plancum, & C. Trebonium, legatos præfecit. unam legionem, quam proximè trans Padum conscripserat, & cohorteis quinque in Eburones (quorum pars maxima est inter Mosam & Rhenum) qui sub imperio Ambiorigis & Cativulci erant, misit. his militibus Q. Titurium Sabinum & L.*